

horizonte UNIA

Gazeta dla Polskich członkiń i członków Unii
Październik 2022

Redakcja T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Zapraszamy do lektury kolejnego numeru największej gazety migrantów i migrantek w Szwajcarii, wydawanej przez szwajcarski związek zawodowy Unia, zawierającej ważne informacje dotyczące spraw z zakresu prawa pracy. Więcej informacji o Unii znajduje się na ostatniej stronie.

W tym numerze m. in.:

- Prawa wyborcze dla wszystkich
- Walka o dobre warunki na budowie
- Wzrost składek za ubezpieczenie zdrowotne 2023

Wstęp

Drogie koleżanki i koledzy

To już oficjalne: premie na kasę chorych wzrosną średnio o 6.6%. Znacznie wzrosną również ceny za prąd, co pociągnie za sobą wzrost cen towarów i usług. Inflacja wynosi aktualnie 3,5%. Wiele osób mniej zarabiających zaczyna obawiać się czy będzie w stanie opłacić swoje rachunki. Potrzebne są działania łagodzące skutki drożyzny a pensje muszą zostać podniesione

Można pomyśleć, że jak zabraknie to będzie można się zgłosić po pomoc socjaną. To prawda ale tylko częściowo: osoby bez szwajcarskiego obywatelstwa mogą przez to stracić pozwolenie na pobyt. To wypycha wielu migrantów i migrantki w pułapkę zadłużenia. Zamiast wystąpić o pomoc socjalną zaciągają ryzykowne pożyczki. Należy z tym skończyć: ubóstwo nie jest przestępstwem!

Do tego jeszcze ostatnie referendum w sprawie podniesienia wieku emerytalnego dla kobiet. 50,6% zagłosowało za takim rozwiązaniem i reformą systemu emerytalnego kosztem kobiet. Wynik był bardzo wyrównany: zachodnia Szwajcaria i Ticino oraz większość kobiet zagłosowały wyraźnie przeciwko. To nie wystarczyło ale trzeba teraz pilnować partii prawicowych by dotrzymały słowa i zaproponowały rozwiązania polepszające sytuację emerytalną kobiet, osób zatrudnionych czasowo i mniej zarabiających.

Walka o lepsze emerytury i pensje toczy się dalej!

Montaña Martín

Mobilizacja na budowie

Jesień będzie z punktu widzenia związków zawodowych gorącym okresem: w wielu branżach toczą się negocjacje płacowe. W branży budowlanej mobilizujemy się w sprawie polepszenia warunków pracy w ramach nowego zbiorowego układu pracy (LMV, LN, LNM).

Inflacja wynosi obecnie 3,5 procent. Po cenach energii wzrosły również ceny składek na ubezpieczenie zdrowotne. Wzrost cen najbardziej dotyka osoby najmniej zarabiające. Wiele z nich nie ma zabezpieczenia finansowego i obawia się, że udźwignie rosnących wydatków. Sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw jest nadal dobra. Realna podwyżka jest zatem możliwa i konieczna. Związki zawodowe postulują o generalną podwyżkę od 4 do 5 procent. Nie tylko by zrównoważyć drożyznę ale również by faktycznie podnieść płace.

«Gotowi na walkę do końca!»

Zbiorowy układ pracy w budownictwie jest jednym z najważniejszych układów zbiorowych w Szwajcarii, regulującym warunki pracy 80 000 osób. Po 5 z zaplanowanych 7 rund negocjacyjnych, nie widać zarysów porozumienia. Budownictwo kwitnie od dekad a presja na osoby zatrudnione stale wzrasta. Dlatego domagają się lepszej ochrony zdrowia, opłacanych dojazdów i uczciwych podwyżek. A pracodawcy? Dokładnie przeciwnie. Chcą nieplanowanego zatrudnienia, pracy na wezwanie i kolejnych pogorszeń.

Pracownicy budowlani walczą o swoje prawa wbrew radykalnym postawą pracodawców. W wywiadzie dla gazety «20 Minuten» uczestnik demonstracji Xhafer Sejdiu deklaruje bez wahania: «Jesteśmy gotowi walczyć do końca!»

Tymczasem pracodawcy trwają przy swoim. Aktualnie trwają konsultacje strajkowe na budowach w całym kraju. Pierwsze protesty już są zaplanowane. Jeżeli pracodawcy nadal będą ignorować głos zatrudnionych to trzeba będzie im przypomnieć kto tak na prawdę buduje.

Hilmi Gashi

Pytania i odpowiedzi

Wypadek przy pracy: Czy muszę zapłacić za szkodę z własnej kieszeni?

Przez wiele lat pracowałem jako kierowca w firmie transportowej. Rok temu miałem wypadek. Mój szef stwierdził wtedy, że będę musiał pokryć część szkody. Po jakimś czasie wypowiedziano mi umowę o pracę. W okresie wypowiedzenia otrzymywałem normalną pensję. Kilka dni temu otrzymałem pismo wzywające mnie do pokrycia szkody wysokości 1500 franków. Czy muszę to zapłacić?

Reguła Dick: Nie. Zgodnie z orzecznictwem sądu najwyższego najpóźniej z ostatnią wypłatą pracodawca mógłby dokonać potrącenia lub przynajmniej zastrzec, że takie wyrównanie nastąpi. Jeżeli tego nie zrobi, można przyjąć w dobrej wierze, że zrezygnował z tego roszczenia.

(Work, 2.9.22)

Praca dorywcza: Co wolno w przypadku młodocianych?

Mój 14 letni syn chce sobie kupić drogą konsolę do gier. Sam zamierza zebrać pieniądze na ten cel. Między innymi w ten sposób, że przed szkołą rozwozi rowerem

gazetki. Z jednej strony cieszy mnie, że jest zaradny i zbiera doświadczenie w pracy. Z drugiej nie jestem pewien czy w jego wieku jest to dozwolone?

Małe zarobki: koszenie trawy itp. to dobry sposób na podreperowanie kieszonkowego. (zdjęcie: IMAGO)

Regula Dick: W przypadku Pana syna zastawoanie mają przepisy ochronne kodeksu pracy. Zgodnie z nimi, młodzież poniżej 15 roku życia co do zasady nie powinna pracować. Są jednak wyjątki: od 13 roku życia dozwolone są lekkie prace. Dotyczy to prac wakacyjnych czy próbnych praktyk. Nie mogą one negatywnie wpływać na zdrowie, rozwój, bezpieczeństwo i naukę. W roku szkolnym prace takie mogą trwać maksymalnie 3 godziny dziennie i 9 godzin na tydzień. Podczas ferii maksymalnie przez połowę wakacji i maksymalnie 8 godzin dziennie i 40 godzin tygodniowo. Praca jest dozwolona w godzinach od 6.00 do 18.00.

Wydaje mi się, że praca Pana syna jest zbyt obciążająca. Można przypuszczać, że nie ma on czasu na odpoczynek i cierpi na tym jego nauka szkolna. Niewykluczone, że przekracza on tygodniowy limit godzin. Wygląda na to, że Pana syn powinien poszukać innego zajęcia. Dobrym przykładem jest cotygodniowe koszenie trawy, babysitting lub rowżowanie gazet raz w sobotę.

(Work, 2.9.22)

Macierzyństwo: Czy mogę zredukować wymiar pracy?

Po urodzeniu pierwszego dziecka zredukowałam wymiar pracy ze 100 do 80 procent. Niedawno ponownie urodziłam dziecko i poprosiłam o redukcję do 60%. Szefowa odmówiła z przyczyn organizacyjnych. Po powrocie z urlopu macierzyńskiego mam pracować w dotychczasowym wymiarze pracy. Jeżeli nie będę na to gotowa to wypowiedziana zostanie umowa o pracę. Czy jest to dopuszczalne?

(zdjęcie: Adobe Stock)

Marina Wyss: Tak. Nie istnieje prawo do redukcji wymiaru pracy. Zmiana taka wymaga zmiany umowy o pracę. Czyli obie strony muszą się na to zgodzić. Jednakże w Pani przypadku obowiązują jeszcze przepisy ochronne ze względu na macierzyństwo. To znaczy: nie można wypowiedzieć umowy o pracę w okresie od początku ciąży aż do 16 tygodnia po porodzie.

Co do zasady w przypadku wypowiedzenia w kontekście macierzyństwa radzę zwrócić się o poradę do Unii. Może się okazać, że dojdzie do naruszenia prawa i będzie można wystąpić o odszkodowanie.

(Work, 16.9.22)

Macierzyństwo: Kto ma prawo do dodatku na dzieci?

Po tym jak urodziłam dziecko i nie pracowałam przez przez rok, ponownie wróciłam do pracy. Jednakaże w innym kantonie. Mój mąż pracuje w naszym kantonie. Jako, że oboje pracujemy w różnych kantonach zastanawiam się czy czasem oboje nie mamy prawa do dodatku na dzieci?

Marina Wyss: Nie. Zgodnie z prawem na każde dziecko przysługuje jeden dodatek. W Państwa przypadku dodatek przysługuje osobie, która pracuje w kantonie zamieszkania – czyli Pani mężowi.

Jednakże nie wszystkie kantony wypłacają takie same zasiłki. Jeżeli w Pani kantonie jest wyższy to przysługuje Pani wyrównanie. W razie wątpliwości można się zgłosić do kas wyrównawczych lub do Unii.

(Work, 16.9.22)

Wywiad

Prawo do właściwego stosowania ustawy

Oprócz kwestii związanych z prawem pracy, Unia wspiera osoby w sprawach regulowanych przez prawo migracyjne. W kantonie Wallis, gdzie często pojawiają się problemy z urzędem migracyjnym rozmawiamy z Ângela Tavares, z regionalnej Unii.

Ângela, z jakimi problemami przychodzą do Ciebie migrantki i migranci?

Wiele osób czuje się bezradnych w konfrontacji z urzędem migracyjnym. Urzędy komunalne są pierwszym kontaktem dla cudzoziemców i powinny co do zasady pomagać. Niestety często piętrzą bariery. Zgodnie z umową o swobodnym przepływie osób (FZA), osoby z UE muszą przedstawić dowód tożsamości i umowę o pracę aby uzyskać pozwolenie na pobyt. Przez długi czas tak to też działało. Od niedawna urzędy wymagają rejestru karnego, rejestru dłużników i zaświadczenia z pomocy socjalnej. To nie zgadza się z zapisami FZA. Ale ludzie boją się walczyć o swoje prawa. Dlatego chodzimy z nimi do urzędów albo dzwoniemy do urzędników.

Czy to jedyne problemy, z którymi ludzie przychodzą?

Nie. Powracającym problemem jest łączenie rodzin. Urząd migracyjny konsekwentnie podejmuje błędne decyzje. Oraz problemy z pozwoleniami L. Mamy sporo osób, które od 10,

15 lat stale otrzymują pozwolenie L. Z takim pozwoleniem nie da się zintegrować i „normalnie” funkcjonować.

We wrześniu urząd migracyjny był zablokowany. Dlaczego?

Za dużo spraw. Od lat oczekuje się miesiącami na pozwolenie. Bywa, że dostaje się pozwolenie L, którego termin ważności już upłynął. A opłaty należy uiścić. To stwarza wiele kłopotów np. przy wynajmie mieszkania lub zakładaniu konta w banku. Podobno podjęto próby uporania się z tym problemem.

Dlaczego było nagle tak dużo spraw?

Procesy stały się dużo bardziej skomplikowane. Dzieje się tak, bo wymaga się coraz więcej dokumentów, odsyła się wnioski jakoby niekompletne itp. Często podejmowane są kroki bez podstawy prawnej lub sprzeczne z orzecznictwem. Unia domaga się by prawo, w tym umowy międzynarodowe, były właściwie stosowane. Migrantki i migranci chcą urzędów traktujących ich po ludzku. To powinno być podstawą wszystkich usług socjalnych.

Co radzisz tym osobom?

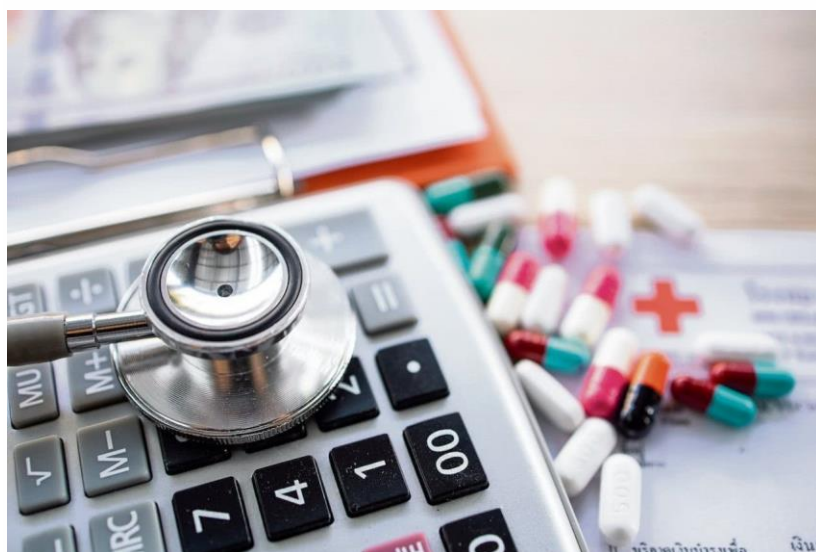
Kiedy mają przecucie, że coś nie gra powinni się do nas zgłaszać. Możemy pomóc albo wskazać gdzie taką pomoc uzyskać. Bywa, że wystarczy jeden telefon. Ważne, by znać swoje prawa. I druga sprawa: nigdy nie ignorować oficjalnej korespondencji. Należy przestrzegać wszystkich terminów. Bez tego nie można walczyć o swoje prawa.

Marília Mendes

Wzrost składek za ubezpieczenie zdrowotne 2023

Oszczędzajcie na składkach!

W zależności od regionu i kasy chorych, składki wzrosną w różnym wymiarze. Drożej będzie tak czy siak. Chyba, że skorzystacie z możliwości oszczędzania.

Drogie lekarstwa: wzrost premii obciążą nasze portfele. (zdjęcie: iStock)

Jak mogę sprawdzić o ile wzrosną moje składki?

Kasy chorych muszą poinformować swoich klientów o nowym wymiarze składek najpóźniej do końca października. Składki różnych kas chorych można porównać na stronie www.priminfo.ch. Jest tam kalkulator, który pozwoli na wyliczenie składek dla całej rodziny.

Jak można oszczędzić na składkach bez względu na wybraną kasę chorych?

Występują różne modele oszczędnościowe, które pozwalają na oszczędności od 10 do 20 procent. W zamian za to będzie trzeba zrezygnować ze swobodnego wyboru lekarza. W modelu lekarza domowego, zobowiązujemy się do konsultowania wyłącznie lekarza domowego, który następnie może nas skierować do specjalistki. Podobnie działa model HMO: za każdym razem należy najpierw skonsultować wybraną praktykę lekarską. W modelu Telmed, pierwszy kontakt odbywa się poprzez konsultacje telefoniczne. We wszystkich wymienionych przypadkach, w nagłych sytuacjach można bezpośrednio zwrócić się do specjalistki. Ponadto, wizyty u ginekologa i okulisty nie muszą być poprzedzone wstępną konsultacją.

Czy mam podnieść udział własny (Franchise) żeby zmniejszyć składki?

Dla młodych i zdrowych osób jest to dobre rozwiązanie. Jeżeli zwiększycie franczyzę z minimalnej stawki 300 Franków do maksymalnej 2500, obniży to składkę roczną o 1500 Franków. Ale koszty spadną o tę kwotę wyłącznie wtedy gdy nigdy nie będziecie musieli korzystać z opieki medycznej! Co roku możecie ustalać wysokość franczyzy dla każdego członka rodziny od nowa.

Czy opłaca się zmiana kasy w przypadku gdy otrzymuję dopłatę (Premienverbilligung, réduction des primes, riduzione dei premi)?

Tak. Dopłata, którą się otrzymuje jest niezależna od składki, którą się wpłaca. Im tańsza jest kasa chorych tym mniejsza składka.

Czy droższe kasy są lepsze?

Biorąc pod uwagę ubezpieczone świadczenia – nie. W przypadku obowiązkowego ubezpieczenia podstawowego obowiązuje katalog świadczeń określający jakie zabiegi i lekarstwa muszą być objęte ubezpieczeniem.

Czy zmieniając kasę muszę poddać się badaniu lekarza zaufania?

Nie. Kasy chorych muszą przyjąć każdą osobę do obowiązkowego ubezpieczenia podstawowego bezwarunkowo. Również mając problemy zdrowotne można raz do roku zmienić kasę chorych. Inaczej wygląda to w przypadku ubezpieczenia dodatkowego (patrz ramka).

Jak i w jakich terminach można zmienić kasę, składkę i model ubezpieczenia?

Chcąc zmienić kasę chorych należy wypowiedzieć dotychczasową umowę. Pisemnie i najlepiej listem poleconym. Dobrze jest wysłać list najpóźniej 20 listopada. Równocześnie należy się zgłosić do nowej kasy (formularz: rebrand.ly/kkanmeldung).

Aby zmniejszyć składkę należy poinformować kasę chorych do 30 listopada. Aby zwiększyć składkę jest czas do końca grudnia. Zmiana modelu ubezpieczenia możliwa jest w każdej chwili.

Uwaga przy zmianie ubezpieczenia dodatkowego

Ubezpieczenia dodatkowe nie podlegają ustawie o ubezpieczeniu chorobowym (KVG, LAMal), tylko prawie o ubezpieczeniu prywatnym. O tym należy pamiętać:

- Ubezpieczenie obowiązkowe może być w innej kasie niż dodatkowe. Nie jest to jednak praktyczne.
- Sprawdźcie termin wypowiedzenia określony w polisie.
- Starannie porównujcie różne oferty.
- Ostrożnie z wypowiedzeniem: jeżeli mieliście wypadek albo dłuższą chorobę może się zdażyć, że nowa ubezpieczalnia was nie przyjmie. Poprzednia ubezpieczalnia również nie musi was przyjąć ponownie po tym jak umowa została wypowiedziana. Więcej na ten temat: rebrand.ly/zusatzversicherung.

Martin Jakob, Workzeitung, 30 września 2022

Informacje w skrócie

Novartis udaje konsultacje

Novartis potroił w 2021 r. swój zysk osiągając 24 miliardy franków. Część tego zysku pochodzi ze sprzedaży akcji dla Roche. Ale i bez tego koncern notuje ogromne zyski. Novartis planuje redukcję 1400 miejsc pracy w Szwajcarii by zwiększyć swoje dochody. Pomimo to, firma zapowiedziała oszczędności wysokości 1,5 miliarda franków – kosztem zatrudnionych. Ma to nastąpić poprzez połączenie działów farmacji i onkologii. Dzięki temu dojdzie do redukcji 8000 miejsc pracy w skali globalnej. Związki zawodowe domagają się prawdziwych konsultacji zmierzających do poszukiwania alternatywy dla redukcji miejsc pracy.

Płaca minimalna w branży hotelarskiej wzrasta o 188 franków

Podano płace minimalne dla branży hotelarskiej na rok 2023. Unii udało się wywalczyć pełną kompensację drożyzny. Dodatkowo, płace minimalne wzrosną realnie o do 40 franków. Nowe płace obowiązują od 1 stycznia 2023 w całej Szwajcarii (chyba, że kantonalne płace są wyższe). Tym samym, branża hotelarska wysłała ważny sygnał w obliczu nadzwyczajnej drożyzny. Szczególnie w branżach o niskich pensjach należy w pełni rekompensować skutki drożyzny.

Zatrzymać ekshodus w opiece – konieczne natychmiastowe działanie!

Prawie rok temu przyjęto w Szwajcarii sporą większością głosów inicjatywę na rzecz lepszej opieki. Pomimo tego, co miesiąc ponad 300 osób zatrudnionych w tej branży rezygnuje z pracy. Podczas gdy rząd i kantony przerzucają się odpowiedzialnością, kryzys w opiece narasta: w opiece długoterwalej zapotrzebowanie wzrośnie do 2040 r. o 56 procent. Żeby temu sprostać potrzeba jest więcej personelu. W szpitalach sytuacja jest również trudna. Rząd musi podjąć pilne działania aby powstrzymać ten trend – domagają się związki zawodowe.

Jak wstąpić do Unii?

- Można to zrobić przez Internet odwiedzając poniższą stronę:
www.unia.ch/de/jetzt-mitglied-werden
- lub kontaktując się bezpośrednio z Markiem Wieruszewskim (telefon poniżej).

Koszt członkostwa wynosi od 12.70 do 50.80 CHF w zależności od wysokości wynagrodzenia.

Więcej informacji po polsku znajduje się na polskiej stronie internetowej Unii:
www.unia.ch/de/arbeitswelt/von-a-z/migrantinnen/polnische-infos

Kontakt do przedstawiciela odpowiedzialnego za polskich pracowników w Unii

Marek Wieruszewski
komórka: 0041 79 304 80 58
email: marek.wieruszewski@unia.ch

Impressum

Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber Verlagsgesellschaft work AG, Zürich, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission H. Gashi, A. García, D. Filipovic, E. Sariaslan, M. Martín, M. Mendes, O. Osmani, M. Wieruszewski | Sprachverantwortlich Marek Wieruszewski | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, www.unia.ch

Tłumaczenie polskie: Marek Wieruszewski